

KOVA SU NETEISĖTA PREKIŲ APYVARTA IR ORGANIZUOTU NUSIKALSTAMUMU

1. Kontrabandos užkardymas

Tabako gaminiai

Dėl savo geografinės ir ekonominės (skirtingų kainų lygių) padėties Lietuva yra nelegalių tabako gaminių tranzito, perkrovimo, laikino sandėliavimo ar pasirengimo tolesniam gabenimui į Vakarų Europos valstybes šalis. Baltarusiškos kilmės cigaretės sudarė 61 proc. Lietuvos Respublikos muitinės sulaikytų cigarečių kiekio. Tarp sulaikytų kontrabandos būdu gabentų baltarusiškų cigarečių vyrauja Gardino tabako fabrike „Neman“ pagaminamos „Premier“, „Minsk“, „Fest“ ir „NZ“ cigaretės.

2018 m. Lietuvos Respublikos muitinė pradėjo 49 ikiteisminius tyrimus dėl tabako gaminių kontrabandos ir (ar) neteisėto disponavimo, t. y. 9 proc. mažiau nei 2017 metais (54).

Daugiausia (34 proc.) tabako gaminių sulaikyta šalies viduje (2017 m. – 66,7 proc.). Prie sienos su Baltarusija sulaikyta 29 proc. (2017 m. – 18,5 proc.), prie sienos su Latvija – 12 proc. (2017 m. – 0,8 proc.), prie sienos su Lenkija – 14 proc. (2017 m. – 12,8 proc.), prie sienos su Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi 2018 m. – 11 proc. (2017 m. – 1,2 proc.) tabako gaminių.

Alkoholis

2018 m. Lietuvos Respublikos muitinė pradėjo 7 ikiteisminius tyrimus dėl neteisėto disponavimo alkoholio produktais, per 2017 m. – 4 ikiteisminiai tyrimai.

Pastaraisiais metais pastebimas nelegalios alkoholio rinkos stabilizavimosi procesas. Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnai pasienio kelio postuose sistemingai sulaiko trečiosiose šalyse legaliai pagamintus ir keleivių nelegaliai (viršijant nustatytą ribą) įvežamus nedidelius alkoholinių gėrimų kiekius.

Tačiau nuo 2017 metų antrojo pusmečio vis dažniau nustatoma atvejų, kai į Lietuvą įvežami falsifikuoti alkoholio produktai arba jų gamybai reikalinga žaliava.

Narkotinės ir psichotropinės medžiagos

2018 m. Lietuvos Respublikos muitinė pradėjo 342 ikiteisminius tyrimus dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrabandos ir neteisėto jų disponavimo. Palyginti su 2017 m. (235), ikiteisminių tyrimų pradėta 45 proc. daugiau.

Išlieka populiariu siųsti(s) narkotinių ir psichotropinių poveikį turinčias medžiagas pašto siuntomis. Ataskaitiniu laikotarpiu pradėti 332 ikiteisminiai tyrimai dėl mėginimų minėtas medžiagas siųsti(s) pašto siuntomis, t. y. 51 proc. daugiau nei 2017 m. sausio–gruodžio mėn. (220). Dažniausiai iš siunčiamų narkotinių medžiagų – MDMA (žinoma pavadinimu ekstazis), LSD, kanapės. Didžioji dalis narkotinių medžiagų, t. y. MDMA, marihuana, sintetiniai kanabinoidai, LSD ir heroino, kiekio siūsta iš Nyderlandų, Ispanijos, Didžiosios Britanijos.

Lietuva ir toliau išlieka tranzitinė šalis, per kurią sausumos keliu gabenama narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrabanda iš Vakarų į Rytų šalis (sintetinės medžiagos ir kokainas), iš Centrinės Azijos valstybių į Vakarų šalis (heroinas), iš Pietų į Šiaurės šalis (hašišas). 2018 m. muitininkai sulaikė 1 085 kg kvaišalų.

Naftos produktai

2018 m. Lietuvos Respublikos muitinė pradėjo 1 ikiteisminį tyrimą dėl neteisėto gabenimo/disponavimo naftos produktais. 2017 m. Lietuvos Respublikos muitinėje buvo pradėti 2 ikiteisminiai tyrimai dėl minėtų produktų neteisėto gabenimo/disponavimo.

2. Rizikos valdymas

Siekiant nustatyti galimus pažeidimus, tačiau netrukdyti teisėtiems prekių gabenimams, muitinėje veikia rizikos valdymo sistema (RIKS). Informacija apie riziką gaunama iš OLAF, ES valstybių narių muitinių (RIF), VMI, taip pat kitais kanalais. Iš viso per ataskaitinį laikotarpį išanalizuoti 2 237 pranešimai.

Siekiant užkardyti muitinės taisyklių pažeidimus ir vengimą mokėti priklausančius mokesčius, sukurti 2 667 nauji rizikos profiliai, 1 622 iš jų įdiegti į RIKS. Iš viso ataskaitinio laikotarpio pabaigoje veikė 2 479 rizikos profiliai, iš jų RIKS – 963.

3. Nustatyti pažeidimai

2018 m. Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnai nustatė 12 783 pažeidimus. Palyginti su 2017 m. (8 684 pažeidimai), nustatytų pažeidimų skaičius išaugo 47 procentais.

2018 m. Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnai surašė 8 813 administracinį nusižengimų protokolą (ANP) ir, palyginti su 2017 m., tai yra 75 proc. daugiau (5 041). Nusižengimų dėl kontrabandos nustatyta 2 555 (arba 28 proc.) ir palyginti su 2017 m. (1 832), nustatyta 39 proc. daugiau. Daugiausia (2 623, arba 29 proc.) nustatyta nusižengimų dėl pavojingų krovinių vežimo automobilių keliais (t. y. nustatytų ADR reikalavimų nesilaikymo), ir palyginti su 2017 m. (755), šių pažeidimų nustatyta 3 kartus daugiau. Nusižengimų dėl transporto priemonių

savininkų ar valdytojams nustatyto mokesčio už naudojimąsi keliais nesumokėjimo nustatyta 887 (arba 10 proc.), tačiau, palyginti su 2017 m. (1 142), nustatyta 22 proc. mažiau.

2017 m. ir 2018 m. nustatyti pažeidimai

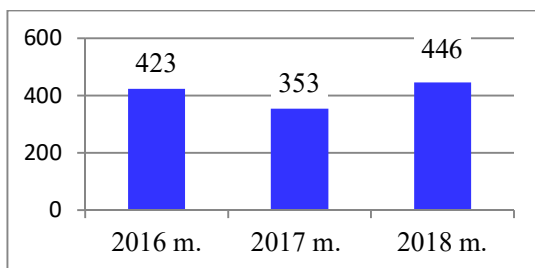
1 lentelė

Pažeidimai	2017 m.	2018 m.	Kaita, proc.
Administracinių teisės pažeidimų protokolai	5 041	8 813	+ 75
Prekių sulaikymo protokolai	2 204	1 932	- 12
Ikiteisminiai tyrimai	353	446	+26
Kiti ¹	1 086	1 592	+47
Iš viso	8 684	12 783	+ 47

Duomenų šaltinis: ANR, NBVŽS, ANP/PSP, RIKS3 AUDIT

4. Ikiteisminiai tyrimai

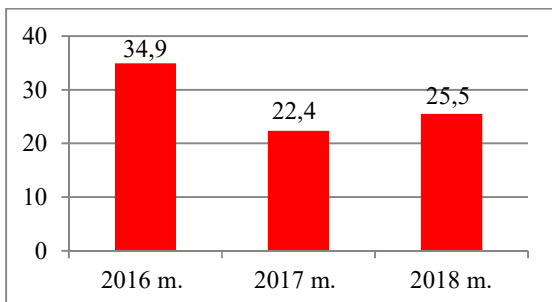
Lietuvos Respublikos muitinėje pradėti ikiteisminiai tyrimai 2016–2018 m., vnt.

2018 m. Lietuvos Respublikos muitinė pradėjo 446 ikiteisminius tyrimus, arba 26 proc. daugiau nei 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu (353). Daugiausia pradėta, išskirta ir gauta ikiteisminių tyrimų dėl narkotinių medžiagų kontrabandos, neteisėtos apyvartos (77 proc.) ir, palyginti su 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu, jų pradėta 46 proc. daugiau (235).

5. Prekių sulaikymai

Lietuvos Respublikos muitinės sulaikytos prekės 2016–2018 m., mln. Eur

Dėl muitų teisės aktų pažeidimų muitinės pareigūnai sulaikė prekių, kurių preliminarinė vertė – 25 mln. 530 tūkst. eurų. Vidutinė prekių vertė vieno sulaikymo metu – 5,1 tūkst. eurų (2017 m. – 5,4 tūkst. eurų).

Akcizinių prekių sulaikymo atvejų (3 690), palyginti su 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu (3 285), nustatyta 12 proc. daugiau.

Sulaikytų akcizinių prekių vertė – 23 mln. 753 tūkst. eurų, palyginti su 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu (19 mln. 569 tūkst. eurų), 21 proc. didesnė.

¹ Muitų teisės aktų pažeidimai, nustatyti atliekant muitinius tikrinimus, mokesčius patikrinimus, mokesčius tyrimus bei atvejai, kai mokesčių administratorius priima sprendimą priverstinai išieškoti mokesčių mokėtojo mokesinę nepriemoką.

2017 m. ir 2018 m. sulaikytos prekės
(Duomenų šaltinis: NBVŽS, SPREK)

Prekės	Sulaikymo atvejai		Kiekis		Preliminari vertė EUR	
	2017 m.	2018 m.	2017 m.	2018 m.	2017 m.	2018 m.
Cigaretės (vnt.)	3 089	3 233	128 370 330	131 962 695	17 976 554	20 818 177
Tabakas (kg)			19 136,552 kg	100 318	1 382 512	2 748 500
Alkoholis (litrai)	193	442	7 445,93	14 898	94 822	162 230
Naftos produktai (kg)	3	15	102 430	24 550	114 717	24 581
Narkotinės ir psichotropinės medžiagos ²	235	342	1 701,373 kg 1 330 vnt. tablečių	1 086,689 kg 9 271 vnt.	... ³	... ³
Grynieji pinigai	7	7	408 339	298 106	408 339	298 106
Ginklai ir strateginės prekės	11	12	-	-	89 308 ⁴	... ⁵
Kitos prekės ⁶	623	1001	-	-	2 333 154	1 478 508
Iš viso	4 161	5 052	×	×	22 399 406	25 530 102

6. Sulaikytų prekių administravimas

2018 m. III tipo atvirojo muitinės sandėlio pajamos sudarė 490 tūkst. 480 eurų.

Į III tipo atvirąjį muitinės sandėlį priimta muitinės sulaikytų prekių už 12 324 913 eurų pagal 4 844 pranešimus iš sulaikymą vykdžiusių muitinės įstaigų. Išlaiduota iš III tipo atvirojo muitinės sandėlio prekių už 10 030 346 eurų (tarp jų gražinta prekių už 1 280 032 eurus). Likutis 2018 m. gruodžio 31 d. – 18 311 073 eurai. Buvo gauti ir vykdomi 4 442 sprendimai (nutarimai) dėl į III tipo atvirąjį muitinės sandėlį perduotų saugoti prekių. III tipo atvirojo muitinės sandėlio apskaitos programoje apskaityta 8 301 tokių prekių pozicija.

Gauti 3 664 pranešimai ir 904 nutarimai iš kitų valstybės institucijų dėl prekių, neturinčių Sąjungos prekių muitinio statuso, sulaikymo. III tipo atvirojo muitinės sandėlio apskaitos programoje apskaityta 4 521 tokių prekių pozicija.

Realizuota prekių, neturinčių Sąjungos prekių muitinio statuso, už 427 470 eurų. Buvo paskelbti 9 konkursai, 32 aukcionai, pateikti 26 pasiūlymai pagal sudarytas sutartis.

Organizuoti 34 tabako gaminių naikinimai, 2 alkoholio produktų naikinimai ir 9 kitų prekių naikinimai.

2018 m. sunaikintos nerealizuotos prekės

Eil.Nr.	Prekių kategorija, matavimo vienetai	Kiekis
1.	Cigaretės, vnt.	201 997 209
2.	Tabakas, kg	16 150,29
3.	Alkoholis ir jo gaminiai, l	6 224,96
4.	Prekės, kurios kaip įtariama pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises (rūbai, avalynė, galanterija, laikrodžiai, žaislai), kg/vnt./pr.	97,68/94 998/520
5.	Plaukų lakas ir plaukų formavimo putos, kg	2 000
6.	Ne Sąjungos muitinį statusą turinčios prekės (medikamentai, maisto papildai, įvairios pavojingos medžiagos), g/kg/l/vnt.	18 344/149,634/78/36 020
7.	Sąjungos muitinį statusą turinčios prekės (medikamentai, maisto papildai, įvairios pavojingos medžiagos), kg / vnt.	500,140/4 318
8.	Sąjungos muitinį statusą turinčios prekės (maisto produktai) g/kg/vnt.	820/531,7/6 521
9.	Ne Sąjungos muitinio statuso prekės (maisto prekės) kg/vnt.	321,10/429 048
10.	Daiktiniai įrodymai kg/m ³ /vnt.	19 892,64/41,8/1 296
11.	Narkotinės ir psichotropinės medžiagos ir jų pirmtakai (prekursoriai) kg	1 090,00

² Ikitiesminių tyrimų duomenys

³ Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vertė neskaičiuojama

⁴ Į sulaikytų prekių vertę neįskaičiuota Ikitiesminiuose tyrimuose sulaikytų ginklų vertės

⁵ Sulaikytų prekių vertė nenurodyta

⁶ Grynieji pinigai (kyšiai), metalai, transporto priemonės, technika, cukrus ir jo produktai, maisto produktai, vaistai, chemijos pramonės produktai, plataus vartojimo prekės, saugomi gyvūnai ir augalai, kultūros vertybės ir kt.

7. Mobilųjų grupių postų veikla

Mobilųjų grupių postų (toliau – MGP) pareigūnai nustatė 3 231 pažeidimą, iš jų 154 atvejai dėl kontrabandos, 288 – dėl akcizinių prekių laikymo, gabenimo pažeidžiant nustatytą tvarką. 30 atvejų, nustačius pažeidimą, informacija buvo perduota ikiteisminiam tyrimui pradėti. Nustatytų pažeidimų skaičius, palyginti su 2017 m. (2 432), padidėjo 33 procentais.

Dėl muitų teisės aktų pažeidimų MGP pareigūnai sulaikė prekių, kurių bendra vertė – 2,9 mln. eurų (2017 m. – 1,7 mln. eurų). Vidutinė prekių vertė vieno sulaikymo metu – 2,4 tūkst. eurų (2017 m. – 2 tūkst. eurų). MGP tikrinimų rezultatyvumas – 22 proc. (2017 m. – 19 proc.).